

TORONTAI

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	180 dinár
Félévre	90 dinár
Negyedévre	45 dinár
Egy óra	15 dinár

Egyes szám ára 75 para.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Obilježeva (Zápolya) utca 1.

Szerkesztőség telefonszáma 281
Kiadóhivatal telefonszáma 21

MEGJELENIK MINDENNAK HÉTFŐ ÉS
ÜNNEPEK UTÁNI NAPOK KIVÉTELEVEL.

Veliki Beeskerek, 1922.

LII. évfolyam, 140. szám.

Kedd, június 27.

Célszerűtlen az amerikai kölcsön,

de azért mégis elfogadja a radikális képviselői klub.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, jun. 25.

A radikális képviselői klubban tegnap a délelőtt folyamán heves vita volt az amerikai kölcsönről szóló törvényjavaslat felett. A tárgyalást nagy érdeklődés előzte meg, amit legjobban mutat az, hogy az ülésre a szokatlanul nagy számban megjelent képviselőkön kívül a radikális miniszterek is eljöttek. Az első szónok Uzimovity volt közlekedési miniszter a javaslatot politikai szempontból támadja és beszéde során többször telveti a kérdést, szükséges-e, célszerű-e az amerikai kölcsön. Uzimovity arra a megoldásra jutott, hogy a kölcsön jelenleg nem elegendően szükséges és szavazás esetén a törvényjavaslat elvetését indítványozza. Ugyancsak a kölcsön ellen beszélt Jankovity Velizár volt pénzügyminiszter, aki pénzügyi szempontokból kedvezőtlennek látja annak elfogadását.

A radikális klubban az a nézet uralkodik, hogy mindamellett, hogy az összes felszólalók támadták a javaslatot, szavazás esetén mégis csak elfogadják, mert Pašity a koalíció további fennmaradása érdekében mindenesetre sikra száll a kölcsön ügyében és közbelépése feltétlenül eredménnyel fog járni.

Rövidesen elkészül a tisztviselői törvény.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd jun. 25.

Az állami tisztviselők főszövetségének megbízásából és képviselőletében tegnap deputáció járt Trifkovity Márk törvényegységesítő miniszternél és Kumanudi Koszta dr. pénzügyminiszternél, akitől az állami tisztviselőkről szóló törvény mielőbbi meghozatala érdekében közbenjárásukat kérték. A két miniszter, valamint a törvényelőkészítő bizottság tagjai kijelentették a küldöttség előtt, hogy a törvényjavaslat bizottsági vitáját néhány ülés alatt befejezik és a kormány gyors döntése esetén azonnal a szkupstina elé viszik. A pártok képviselői klubjaiban megnyugtatták a kiküldötteket, hogy a statusrendezési törvényjavaslat a befejezés stádiumában van.

A nemzeti kisebbségek választójoga.

Dr. Vuletity Jován nyilatkozata a „Torontálnak“.

— Beogradi munkatársunktól. —

Beograd, jun. 25.

A Vajdaságban, — ahol a nemzeti kisebbségek a legnagyobb számban vannak képviselve, — az utóbbi napokban bizonytalan hírek keringenek a nemzeti kisebbségek választójogáról. Ez a bizonytalanság érthető izgalmat is keltett az ott élő nemsláv lakosság körében, annál is inkább, mivel a helyi közigazgatási hatóságok már meg is kapták a rendeletet, hogy az adott határidőn belül állítsák össze a választók névjegyzékét.

A helyzet tisztázása céljából szükségesnek láttam, hogy felkeressem a parlamenti körök közvetlenül érdekelte képviselőit s hogy tőlük kapjak magyarázatot arra vonatkozólag, mi lesz most és hogy lesznek az új választójogi névjegyzékek összeállítására, ha a hatóságok csak az 1920 augusztus havi választások alkalmával használt névjegyzékeket veszik az összeállítás alapjául, miután tudvalévő, hogy ezen névjegyzékekben a nemzeti kisebbségek nem szerepelnek.

A demokrata képviselői klubban ott találtam dr. Vuletity Jován bátyai demokrata országgyűlési képviselőt.

Azon meggyőződésben, hogy dr. Vuletity nemcsak a saját, hanem az egész klub állásfoglalását fogja tolmácsolhatni, feltártam előtte a fent vázolt helyzetet s arra kértem a képviselő urat, hogy adjon nyilatkozatot a választói névjegyzékek összeállítására vonatkozólag.

Dr. Vuletity képviselő kérésemre a következőket volt szives mondani: „Engem nagyon meglep ez a félremagyarázás és zavar a választói névjegyzékek összeállítás körül. És éppen ez a körülmény, hogy a választói névjegyzékek összeállítására illetékes hatóságok bizonytalanságban vannak a választói jogok terjedelme tekintetében, megerősíti a vajdasági demokrata képviselők akeiójának korrektségét és indokoltságát ezen kérdésben.

A nyilvánosság nincs eléggé informálva. Nincsen szó egy új választójogi törvényről, hanem csak az alkotmányozó szkupstina választói törvényének az alkotmány rendelkezésének megfelelő változtatásáról és kibővítéséről. Az alkotmány szerint az állampolgárok egyforma jogokat élveznek és ehhez képest az államunkban élő nemslávok szavazati joga minden kétségen kívül áll. Ebből kiindulva javasoltuk a vonatkozó rendelet 9-ik szakaszának módosítását, mely szakasz felfogásunk szerint nem volt annyira világos, hogy a különböző és ellentétes magyarázatok elkerülhetők volnának. Következésképpen megváltoztatását, illetve határozottabb és világosabb stilizálását a 9-ik szakasz utolsó bekezdésének, amely így szól: „az SHS állam Szerbia és Crnagora területein kívül lévő lakosai, akiknek a Németországgal, Ausztriával és Magyarországgal megkötött békeszerződés értelmében opciójog van nemzeti országaikra . . . ezen törvény értelmében választójoggal nem bírnak . . .”

Ha tehát köztudomású, hogy az opciójog bezárólag 1922 július 26-ig gyakorolható, akkor világos, hogy ezen szakasz egyoldalú magyarázata folytán egy nem kívánt helyzethez juthatunk, amely pedig ha még komplikálva van egyes alárendelt hatósági szervek önkénykedésével, — mindamellett, hogy a mértékadó faktorok azt nem kívánják, — a nemslávok kizárását vonhatja maga után a választói jogosultságból.

Miután észrevettük, hogy bizonyos beogradi körök, amelyek ha nincsenek is a kormány élén, de elég erős befolyást gyakorolnak a politika vezetésére, hajlandók a választójogi törvény 9. szakaszát a nemzeti kisebbségek rovására magyarázni, mi, vajdasági demokrata képviselők feltétlenül szükségesnek tartottuk ezen hivatkozott szakasz határozott és félreérthetetlen stilizálását javasolni.

Dr. Jaksity Zsárko, a vajdasági demokrata képviselők nevében a folyó hó 21-én megtartott demokrata-klub ülésén kategorikusan követelte, hogy a törvény ezen rendelkezése oly módon szövegezendő meg, amely szerint a nemslávoknak választójoga feltétlenül elismerendő azzal indokolva ezen követelést, hogy az a magyarázat, amelyet a kormány ad, nem elegendő, miután az nem köti meg azon bíróságokat, amelyek határozni fognak a beadandó reklamációk felett.

Hozzá kell adnom, hogy a demokrata képviselő-klub egyhangulag és teljességgel fogta fel a mi javaslatunkat és ezen kérdésben ugyanolyan állást foglalt, mint mi, a vajdasági demokrata képviselők.

Sajnos, ezen változtatást nem érthették el, mert mint ahogy a többi törvények is, amelyek az alkotmány 133-ik szakasza értelmében rövid eljárással szavazandók meg, ugy ezen törvényt is vagy teljességében kellett elfogadni, vagy pedig teljesen elvetni.

Ezen törvény elvetése pedig nem történetelt meg kormányválság és esetleg még más nagyobb válság bekövetkezése nélkül, azonban elértük azt, hogy a kormány, Pribisevity közoktatási miniszter és dr. Marinkovity belügyminiszter útján ugyanezen klub ülésén ugyanolyan magyarázatot adott ezen szakaszra vonatkozólag, mint amit mi jobb stilizálása útján akartunk elérni. Nem kételkedünk, hogy ez a magyarázat lesz mérvadó a végrehajtó szervekre.

Közben nem veszítjük a reményt, hogy ezen kérdést még egy kiegészítő rendelkezés útján félreérthetetlenül és a nemzeti kisebbségekre nézve kielégítően fogjuk eldönteni.

Ezt meg fogjuk tenni azért, mert ahogy az én párthivem is, dr. Jaksity Zsárko orsz. képviselő pár nappal ezelőtt mondotta, a mi demokráciánk nem papiros demokrácia. Mi demokraták vagyunk meggyőződésből . . .”

Eddig az interju, amit beogradi munkatársunk kapott dr. Vuletity Jovánától, a vrsaci kerület demokratapárti képviselőjétől. Ha biztosak volnánk benne, hogy a felettes hatóságok felfogása és az alsóbb, végrehajtó hatóságoknak adott utasítások azon az elvi alapon épülnek fel, amik dr. Vuletity nyilatkozatának alapját képezik, akkor a nemzeti kisebbségek választójogának kérdése elintéztnek volna tekinthető. Csakhogy sajnos, Vuletity képviselő nyilatkozatát egyidejűleg veszünk tudomást egy állítólagos bizalmas belügyminiszteri rendeletről, amely a választói névjegy-

TÖZSDE

Június 24.

Zürich. (Zárlat.) Devizák: Berlin 155, Hollandia 202-60, Newyork 528-75, London 2327, Páris 4465, Milano 2465, Prága 1010, Budapest

05350, Zagreb 170, Varsó 01175, Wien 003, Osztrák bélyegzett 0033.

Budapest. (Zárlat.) Valuták: Márka 293, Szokol 1890, Lei 620, Osztrák korona 550.

Devizák: Berlin 292, Wien 545, Prága 1895, Newyork 980, Zagreb 316.

zések összeállítására vonatkozólag úgy rendelkezik, hogy azokat az 1920-as jegyzékek alapján készítsék el és abba a nemzetiségeket ne vegyék fel. Most erre egy erélyes és határozott cáfolatnak kellene következni, még pedig gyorsan, mert Beeskereken például, mint azt már legutóbbi lapszámunkban megírtuk, a nemzetiségeket nem veszik fel a választói névjegyzékekbe. Még mindig hisszük, hogy így lesz és hogy az utolsó órákban meggyúsítják ennek a most még mindig kísértő jogszfátának a lehetőségét.

A szociálpolitikai és belügyi tárca sorsá.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, jun. 25.

A radikális és demokrata képviselői klubokban napok óta az indennitársról folyik a vita. Rövidesen azonban más, nem kevésbé fontos ügy kerül a szőnyegre s ez a megüresedett belügyi és a szociálpolitikai tárca betöltése.

Davidovity Ljuba, a demokrata klub elnöke és Pasity Nikola miniszterelnök a két miniszteri tárca ügyében hosszabb értekezletet tartott, mely azonban eredménytelenül végződött. Davidovity ugyanis kijelentette, hogy a kérdés megoldása felett csak az ez ügyben tartandó pártülés után dönthet.

A velencei közlekedés-ügyi konferencia

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, jun. 25.

Velencéből jelentik: A Velencébe összehívott vasutügyi konferencia elnöke, Imperioli máriki kijelentette az újságírók előtt, hogy a konferencia eddigi határozataival, melyek a közlekedés szabadságára a nemzetközi transitó-forgalomra és az adriai kikötőkre vonatkoznak, a legteljesebb mértékben meg van elégedve. A konferenciát Imperioli szerint július 12-ikéig befejezik, mert neki részt kell vennie a népek tanácsának július 13-iki ülésén.

Az olasz királyt megfosztják a hadüzenet és a békekötés jogától.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, jun. 25.

Rómából jelentik, hogy az olasz külügyi bizottság egy törvényjavaslatot terjeszt a Ház elé, melyben a hadüzenet és békekötés jogát a királyról a parlamentre javasolja átszármasztatni. A törvényjavaslat elfogadása esetén az olasz királyt legfőbb uralkodói jogától fosztják meg.

Francia érdekeltség a német ipari vállalatokban.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Wien, jun. 25.

Berlinből jelentik, hogy a német és francia ipar képviselői között a tárgyalások Berlinben megindultak. Beavatott helyen ezt úgy magyarázzák, hogy az a régi terv került előtérbe, hogy a franciák a német iparvállalatokban jelentékenyen részesedjenek. Ezt a tervet, állítólag Stines hathatósan pártolja.

Rathenaut meggyilkolták.

Katonatiszti revolverből lőtték reája. — A merénylet híre a parlamentben. — Általános sztrájktól tartanak.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, jun. 25.

Szenzációs eseménynek a hírére hozza egy szűkszavú berlini távirat, mely arról szól, hogy Rathenaut szombat délelőtt 10 órakor Berlinben agyonlőtték.

Rathenau autón délelőtt 10 óra tájban a grumerwaldi villájából a külügyminisztérium épülete felé tartott, amikor kocsijával szembe került egy másik gépkocsi, amelyen a soffőrön kívül három utas ült. Amint a két autó egymás mellé ért, az idegen autóban ülő három férfi felugrott helyéről és mindegyike két-két lövést adott le Rathenaurra célozva. A gépkocsi, melyen a merénylők voltak, a pillanatnyi zürzavart felhasználva, tovaszángördött. Rathenaut, akit nyakán és mellén talált egy-egy revolvergolyó, rögtön szanatóriumba szállították, ahol kioperálták a golyókat. A revolvergolyókról megállapították, hogy azok automatikus rendszerű katonatiszti revolverből származnak és így nem lehetetlen, hogy tiszték követték el a merényletet. A rendőrségi nyomozás most ebben az irányban folyik.

A parlament a merénylet idejében éppen ülést tartott, a büntett híre persze hamarosan ide is eljutott és általános konsternációt keltett.

Berlinben óriási az izgalom és elkeseredés. A munkásság hír szerint általános sztrájkba lép.

Berlin, jun. 25.

Rathenau az operáció után tizenöt perccel meghalt. Rathenau halálának híre nagy részvétet váltott ki mindenütt. A lakosság a gyász és a merénylet miatti tiltakozás jeléül beszünteti a munkát.

A merénylet részleteiről tegnap este újabb hírek érkeztek, melyekről az alábbi táviratok számolnak be:

Berlin, jun. 25.

A Rathenau automobilját követő autóban három fiatalember ült egy hölgy társaságában. Amikor az idegen autó elérte Rathenaut, az ismeretlen utasok revolverrel lőttek a külügyminiszterre és kézigránátot dobtak autójára. Berlinben úgy hiszik, hogy a merénylők tiszték voltak és valószínűleg valamelyik reakciós jellegű titkos politikai szervezet tagjai. Minthogy a merénylet politikai jellege kétségtelen.

Mennyivel adósa Franciaország Angliának.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Paris, június 25

A Párisi „Temps” szerint Lloyd George Angolországának a szövetséges államokkal szemben fenálló követeléseire vonatkozólag tegnap egy nyilatkozatot adott ki. Az angol miniszterelnök a nyilatkozatban kijelenti, hogy Franciaország a tőkén kívül ötszázhusz millió font sterling kamattal adósa Angliának. Franciaország tehát csakis úgy fizethet, hogyha a maga követeléseit be tudja hajtani. Anglia mindig szabadon cselekszik. Franciaországot azonban a jóvátételi bizottság tiltakozása akadályozza a szabad eljárásban. A helyzet, így mondja Lloyd George, már már türethetetlen.

len, a kormány a legszigorubb rendszabályokat lépteti életbe, hogy a köztársaságot megóvja.

Berlin, jun. 25.

Ujabb hírek szerint a német kormány elhatározta, hogy kihirdeti az ostromállapotot és külön bíróságot szervez a köztársaság elleni vétségek megtorlására.

Az ország területén minden monarchista és nacionalista gyűlést betiltottak.

Berlin, jun. 25.

A birodalmi gyűlés Rathenauért gyászülést tartott. A meggyilkolt miniszter helyén gyászfátyollal bevont csokrot helyeztek el. Löbl elnök méltatja Rathenau érdemeit és a legkimételetlenebbül elítéli a merényletet. A baloldalon felhangzik a beszédre: Eljen a köztársaság! A szélső baloldaltól meg ilyen kiáltás hallatszik: Le a gyilkosokkal! Ez után Wirth birodalmi kancellár szólalt fel és beszédében hangoztatja, hogy Rathenau nemcsak nemzetéért, hanem az emberiség kiengetszelődéséért esett el. A nagy műnek nem szabad félbeszakadnia. Rathenauattól a pillanattól kezdve, hogy a nemzet szolgálatába állott, halálos ellenségei voltak. Elhunyt barátunk tegnap délben is visszautasította a felajánlott védelmet.

Berlin, jun. 25.

Rathenau gyilkosainak kézrekerítójének egy millió márkát jutalmat adnak.

A törvényszéki orvosok megállapították, hogy mindegyik lövés halálos volt. Két golyó a fején találta a kocsira dobott tojásgránát pedig széttepte az áldozat belét.

Rathenau atyja, Emil, az „Allgemeine Elektrizitäts” vállalatának megteremtője és vezetője. A nagy vagyon és a kitünő összeköttetések tették lehetővé, hogy a fiatal Rathenau nagyszerűen kifejleszthesse kivételes tehetségét. Eleinte atyja nyomdokain technikusnak készült, később a vegytan felé fordult. Váratlanul bukkant fel benne az író, végül a pénzügyi lángelme. Negyven éves korában sok száz kereskedelmi, ipari és pénzügyi vállalat központjában állt. A háboruban Németország békeiparát bámulatosan rövid idő alatt háborus iparrá szervezte át és a háboru befejeztével ugyanezek az ő tervei alapján tértek vissza a békeiparra.

Nyomozás a Wilson tábornok elleni merénylet ügyében.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

London, június 25.

Chamberlain az angol alsóházban bejelentette, hogy Wilson tábornok meggyilkolásával kapcsolatban számos házkutatás történt. Öt férfit és egy nőt tartóztattak le.

A Wilson elleni merénylet következtében a kormány nagyarányú intézkedéseket tett az ir kérdésben exponált angol politikusok védelmére. Attól tartanak, hogy a merénylet Ulsterben nagy elkeseredést szül és további összetűzésre szolgáltat okot a kormánycsapatok és az ir forradalmárok között.

Vasutas- és postássztrájk Ausztriában.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Wien, június 25.

Ausztriában a megélhetési viszonyok egyre rosszabbodnak, úgy hogy a munkások szakszervezetei állandóan harcban állanak a munkaadókkal és a közhatóságokkal, akikről helyzetük javítását követelik. Így a nehéz megélhetési viszonyok miatt a vasutaszövetség határozata alapján ma délután megáll a vasút és postaforgalom. A munkások béremelést célzó mozgalmat indítottak. Vezetőik a kormány kiküldöttjeivel napok óta tárgyalásokat folytatnak, de meg egyezés nem jött létre. A vasutasok és postások követeléseik teljesítése ügyében ultimátumot intéztek a kormányhoz. A vasutasok ultimátuma ma délután négy órakor, a postásoké hat órakor jár le.

A helyzet igen válságos, mert a kormány takarékosági és szanálási akcióját a sztrájkmozgalom megbénítja.

A magyar politikából.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Budapest, június 25.

Györfly Imre egységspárti képviselő a magyar nemzetgyűlésen indítványt jegyzett be, amelyben javasolja, hogy a Házban az 1918-ban alkotott Tisza-féle szigorított házszabályokat alkalmazzák.

Az ellenzék köreiben ez nagy megdöbbenést és konsternációt váltott ki. Ugyanis Bethlen miniszterelnök a kormánypart első értekezletén kijelentette, hogy a Tisza féle házszabályokra csak akkor kerül a sor, hogyha az ellenzék a parlament munkarendjét zavarná.

Az egységspárt köreiben rámutatnak arra, hogy Györfly indítványa csak biztosíték akar lenni az esetleges obstrukciókkal szemben.

Budapest, június 25.

A magyar nemzetgyűlés gazdasági bizottsága tegnap tárgyalta a képviselők illetményeinek megállapítását és a javaslatot a nemzetgyűlés elé terjesztette. A javaslat a képviselőket a hatodik fizetési osztály első fokozatába sorolja, ami havonként körülbelül kilencezer koronának felel meg.

Budapest, június 25

A pénzügyi bizottság Ráday Geodeon gróf elnöklése alatt az indennitást tárgyalta. Kállay pénzügyminiszter exorzéjában kijelentette, hogy az államháztartás szanálása csak akkor lehetséges, hogyha a tulzott jóvátételi követelésekkel nem akadályozzák meg az ország fejlődését. Magyarország ma tulajdonképpen úgy áll, hogy nem képes semmiféle jóvátételi számla kiegyenlítésére. A mult évi deficit tizenkét milliárd korona. Az államháztartás egyensúlyának helyreállítását csakis a föld-, ház- és keresetiadó kikerekítésével vállalhatja, miután ezt a három adónemet a békebeli paritásra kívánja kiegészíteni.

Jelena hercegnő memoárt ír. Beogradból jelentik: Jelena szerb hercegnő, aki tudvalevőleg egy orosz nagyhercegnek volt a neje és aki az egész bolsevista forradalmat Oroszországban élte át, hosszabb memoárban írta meg élményeit. A memoaré első része a „Novi Zsivo!” című beogradi lapban jelent meg.

HIREK

Eljegyzés. Goldfinger Blankát Jarkováról eljegyezte Bruckner Lipót Bókáról. (Minden külön értesítés helyett.)

Kinevezés. Beogradból jelentik: A postaügyi miniszter Pavlica Vaszát a novisadi posta- és táviridőigazgatóság első felügyelővé nevezte ki.

Halva találták a hid alatt. Vasárnap reggel a nagyhid alatt halva találtak egy öreg rongyos ruhájú napszámos külsejű férfit. A leletről értesítették az orvosi hivatalt, ahonnan bizottság szállt ki a helyszínre és megállapította, hogy a halált szív- és szélhűdés okozta, mely alvás közben érte áldozatát. Megmotoszásakor zsebében száznolc dinár készpénzt és néhány korona régi osztrák-magyar bankjegyet találtak, azonkívül egy levelet, melyből megállapították, hogy a halottat Kurucski Istvánnak hívják. A hullát kiszállították a szegényház hullakamrájába.

Követendő példa. Zichfalva község-tanácsa szombati ülésén elhatározta, hogy a Beogradban vizsgára előkészülő tanítóit különleges segélyben részesíti. A tanítók havi 6—1 ezer korona segélyt kapnak családjuk nagyságához képest.

Nagy kertünnepély Szecsánjon. A veliki becskerek első vasutas zenekar folyó évi június 28-án, Vidov napján, Torontálszecsánjon a vasuti állomásnál nagy kertünnepélyt rendez műkedvelőinek részvételével. A gazdag műsoron kabarészmok, kuplék és egyfelvonások szerepelnek, Kovács Pál, a budapesti „Nemzeti Színház” volt tagjának rendezésében Kabaré után tánc reggelig. A mulatni vágyó becskerekieknek ez alkalommal, tekintve a kitűnő vonatösszeköttetést, jó kirándulási alkalom kínálkozik.

Repülőjárat Moszkva és Genf között. Julius elsejétől Genf és Moszkva között hetenként kétszeri repülőpostajárat indul meg.

Új olesó szer a kinzó fogfájás ellen. Newyorkból jelentik: Dr. W. D. Fitzgerald az Atlantic Cityben összegyűlt orvosi konvención érdekes beszédet tartott a fogfájásról. A többi között azt mondta, hogy a kinzó fogfájást enyhíteni lehet, sőt el is mulik, ha erősen szorongatjuk jobb vagy bal hüvelyünket. Ha jobboldalon fáj a fogunk, a jobb, ha baloldalon, a bal hüvelykujunkat kell szorongatni. Ez olyan olesó szer, hogy mindenki megpróbálhatja.

Nemzetközi hetilap Wienben. Wiener szerkesztőségünk jelent: „Wiener Völker-Echo” címen nagy politikai és gazdasági képes hetilap indult meg Wienben. Az új hetilap külső formájában a hatalmas francia revükre emlékeztet, programja pedig a nemzetközi kapcsolatok megszilárdítása és a liberális politika érvényesítése egész Európában. A lap szerkesztőbizottságának tagjai: Alexander Salkind, a „Wiener Fremden Presse” főszerkesztője, Eduard Rosenberg báró, Lettország wieni követe és Hans Guentner hollandiai közigazgató. Az első számban, mint munkatársak Dumba Constantin, az osztrák népszövetségi liga elnöke, Ausztria-Magyarország utolsó washingtoni nagykövete és számos más politikai és publicista mutatkozik be.

Az SHS jegyzék az olasz minisztertanácsban.

A rappalói szerződés módosítása. — Az olaszok újabb követelése.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, jun. 25.

Rómából jelentik: Az olasz kormány szombaton megkapta a beogradi kormány legutóbbi jegyzékét, amely a rappalói szerződés módosítását tartalmazza. A jegyzék ügyében tartott szombat esti minisztertanácsban azt határozták, hogy Tosti, a külügyminiszter helyettese, valamint Kontarini együttesen áttanulmányozzák a beogradi kormány javaslatát és az SHS állam kívánságairól a legközelebbi napokban jelentést tesznek. Tosti és Kontarini, Antinovittyal, az SHS állam római követével együtt végzik el majd munkájukat.

Az olasz politikai körökből eredő hírek szerint a kormány elutasítja a jugoszlávok azon kívánságát, hogy a Zára melletti élelmezési zóna határát megváltoztassák. Ugyanakkor ellene van a kormány a jelzalogos intézetek átszervezéséről szóló jugoszláv javaslatnak. Az olaszok viszont újabb követelésekkel lépnek fel, így például többek között az SHS impérium alá került olaszok részére elemi- és középiskolákat kérnek, melyekben a tanítási nyelvet az olasz lenne, a bizonyítványokat pedig a hasonló fokú szerb intézetek bizonyítványával egyenértékűnek ismerjék el.

Átutalásokat és csekk kiírásokat — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — **Wien, Prága, Budapest, Berlin, Temesvár,** valamint a többi külföldi piacra újból eszközöl a Nagybecskereki Takarékpénztár. Veliki Becskerek, Korona-szálló épület. Telefon: Pénztár 16. — Vezérigazgató 52.

Repülőverseny Budapesten. A magyar aero-szövetség július huszonkilencedikén modern repülőgépversenyt rendez. Junius harmincadikáig bárki benevezhet. A verseny a vérmézőn fog lefolyni. A hidrolánok a városligeti tavon fognak elhelyezkedni.

A magyar athletikai győzelmi listát most állították össze. A lista élén a MAC áll 84 győzelemmel, míg az FTK 66 győzelemmel szerepel. Az egyéni győzelmeknél az első helyen Somfai Elemér, a bánáti származású kiváló atléta áll hat első díjjal.

Átutalások, hitellevelek és csekk az összes bel- és külföldi piacokra, valamint valutabiztosítások árukivitelre kaphatók — a beogradi pénzügyminisztérium felhatalmazása alapján — a Szerb Szövetkezeti Bank R.-T. fiókjánál (Srpska Zadrúzna Banka D. D.), Veliki Becskerek. — Telefon 43 és 47.

Vas- és fémöntvényeket Krausz-nál, Veliki Becskerek. Telefonszám 329.

A menekült magyar köztisztviselők elhelyezése.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Budapest, június 25.

A menekült magyar önkormányzati tisztviselők nevében egy küldöttség felkereste Rakovszky István belügyminisztert, hogy a tényleges szolgálatot teljesítő menekült vármegyei, városi és községi tisztviselőket a helyzetük törvényes szabályozásáig hagyja meg a tényleges szolgálati kötelességben.

Rakovszky kijelentette, hogy a menekült tisztviselők közül csak igen keveset fog elbocsájtani, esetleg nyugdíjazni, mert szolgálatukra az országnak szüksége van. A kérdés megoldásánál méltányosan és nem egyéni szempontok által vezérelve fog eljárni. Törekedni fog, hogy a közigazgatási szolgálatba elsősorban a menekült tisztviselőket rendeljék be. Ezek a berendelések egyesekre állandóvá válnak.

Gyermeknap június 28-án

— A „Torontál” tudósítójától. —

Becskerek, jun. 25.

Mint minden évben, úgy az idén is rendeznek gyermeknapot, melynek tiszta jövedelmét a szegénygyermek segélyezésére és a helybeli jótékony intézmények támogatására fogják fordítani. A gyermeknap programját kidolgozó bizottság tegnapra elkészült munkájával és bár az ünnepségek kisebb részleteinek műsora még hiányzik, mégis megállapíthatjuk, hogy az idei gyermeknapot is nagyarányú szórakoztató mulatság, rengeteg látványos és rendezői ötletesség fogja tarkítani és méltóképpen sorakozik majd a többi gyermeknap mögé.

A gyermeknap megnyitója június 27-én lesz, amikor is este fél kilenc órakor a városi színházban a beogradi jótékony gyermekintézmények növekedései hangversenyeznek. Utána a „Rózsa” éttermében táncmulatságot rendeznek.

Vidov-napján, vagyis másnap, június 28-án tartják meg a voltaképeni gyermeknapot. Délelőtt 8—12-ig a gyermeknapot megváltó jegyeket és virágokat árúsítanak. Délelőtt 9 órakor pedig a görög keleti templom előtti gyülekező helyről kiindulva felvonulnak a szokos ifjúsági csapatok a vármegyeháza elé, ahonnan az erkélyről beszédet mondanak a nap jelentőségéről. Délben a helybeli jótékony intézmények növekedéit és a szegény gyermekeket megvendégelik.

A délutánra is bőségesen gondoskodott a rendezőség a szórakozási lehetőségekről. A Csókligetben az ifju szokolisták tornamutatványokat és különféle játékokat mutatnak be. Másutt pedig versenyjátékokkal szórakoztatják a közönséget. Ételek és italok bőségesen lesznek kaphatók s ha mindehhez hozzávesszük, hogy az összes becskerek zenekarok is közreműködnek a népnepélyen, elmondhatjuk, hogy a gyermeknap sikere eleve biztosítva van.

Este hat órakor a Fötéren sétatánc hangverseny. Utána tánc.

Sport

Az FTC—MTK pör. Köztudomású az a nagy botrány, mely a budapesti I. osztályu football bajnokság két jogos aspiránsának, az FTC-nek és MTK-nak május 28-iki döntő mérkőzését félbeszakította s ezzel befejezte. Ugyanis a II. félidő elején egy állítólagos hands-ért megítélt 11-es után (belövés előtt) az FTC levonult a pályáról. Hetekig tartó vizsgálat után az elsőfoku döntőbíró tegnap hozott ez ügyben ítéletet. Az intéző-bizottság számos tanu kihallgatása után az FTC óvásait elutasította, a mérkőzés két pontját az MTK javára írta. Így az I. osztályu bajnokság első helyezettje az MTK lett 36 ponttal, második az FTC 34 ponttal. A határozat szerint a vizsgálat a footballbíró ítéletének szabálytalan voltát nem látja bebizonyítottnak, egyben megállapítja az FTC levonulásában nyilvánuló sportszerűtlenséget.

A magyar válogatott északi túrája. Az MLSZ válogatott csapatot küld északi túrára, melynek állomásai: július 2-án Bochnuban Németország válogatottjait ellen, július 9-én Stockholmban Svédország ellen s július 13-án Helsingforsban a finn válogatottak ellen. A kiküldendő válogatott csapat összeállítását a következő: Kapusok: Plettkó és Fehér; hátvédek: Fogl H., Fogl I. L., Mandl; fedezetek: Kertész II., Szabó, Blum; csatárok Paulusz, Molnár, Orth, Hírter, Himmel, Schwartz, Kovács, Schaller és Zloch. A ténylegesen mérkőző csapatokat az egyes mérkőzések előtt a helyszínén fogják kijelölni. Meglepetést kelt Pataky kimaradása a csapatból.

Csehszlovákia és Franciaország titkos szerződéseinek szövege.

A szenzációs okmányok — szó szerint. Hogyan tervezik Ausztria felosztását?

A „Torontál” prágai tudósítójától.

Prága, jun. 25.

A prágai nemzetgyűlésen a múlt héten nagy vihart idézett fel Knirsch német nemzeti képviselő leplezése Csehszlovákia és Franciaország titkos szerződéséről. Knirsch képviselő szenzációs felszólalásában ugyan ismertette a titkos szerződés határozmányait, azonban most alkalmam van a teljes szerződést két pótlásával együtt szó szerinti szövegében, illetőleg hiteles fordításban közölni. A szerződés a következőképpen hangzik:

I. A francia köztársaság meghatalmazott kormányképviselői egyrészt, a csehszlovák nép — az osztrák-magyar tartományok: Csehszlovákia, Morvaország, Osztrák-Szilézia és a halschiner terület, Szlovénia (Északmagyarország), valamint Kárpátország — legitím képviselői másrészt megállapodnak az alábbiakban — az V. pontot kivéve — korlátlan időre a következőkben:

II. Franciaország kormányai elismerik a Csehszlovák államot megállapított határain belül a cseh állam legitím képviselőinek hét előterjesztett memoranduma, valamint a szövetséges hatalmak képviselőinek és a cseh állam legitím képviselőinek 1918 október 10-én kötött ranciális szerződése alapján.

III. A francia köztársaság kormányai biztosítják a csehszlovák állam legitim képviselőit, hogy a határok megállapításánál minden bonyodalomban a nevezett képviselő urakat a kívánt támogatásban részesítik.

IV. A francia köztársaság kormánya kötelezi magát, hogy a cseh haderő felépítésére az ötödik pontban meghatározott francia katonai misszió javaslataira hadianyagot szállít. A csehszlovák állam ennek ellenértékére külön szerződésben kötelezi magát.

V. A csehszlovák haderő egész vezényletét a szerződés aláírásától számított 10 esztendőre francia katonai misszió veszi át a következőképpen:

a) A Németország elleni operáció vezetését.

b) A csehszlovák haderő egész szervezetét.

c) A csehszlovák haderő teljes kiképzését.

Mindent egy hatvan tagu, a francia köztársaság hadügyminisztériumától összeállítandó vezérkari és főtisztokból álló katonai bizottság végzi. A bizottság költségei a csehszlovák katonai büdzséből fedezendők. Ugyancsak 10 esztendeig mindig a francia köztársaság hadügyminisztere nevez ki egy francia generálist az egész csehszlovák vezérkar főnökévé.

VI. A csehszlovák kormányok elismerik a majd amakidején a szövetséges hatalmak és Németország, valamint a többi ellenséges államokkal kötendő békeszerződéseket. A csehszlovák kormányok kötelezik magukat, hogy a békeszerződésekkel összefüggésben álló külső és belső politikájukat a francia köztársaság kormányának irányításával fogják csinálni.

VII. Az ötödik pont lejártá után, de legkésőbb 1929-ben Párisban vegyes francia-csehszlovák bizottság ül össze, amely megvizsgálja, mennyiben vettek részt a csehszlovák kormányok a Franciaország és annak ellenségei között megkötendő békeszerződések végrehajtásában. Ha a bizottság a békeszerződések végrehajtásában megállapítja a csehszlovák állam aktivitását, úgy a francia köztársaság kormánya elengedi a csehszlovák állam összes 1919 január 1-ig csinált adósságait Franciaországban.

Aláírva: 1918 október 28-án.

Ez az alapszerződés tehát közvetlenül a forradalom kitörésekor készült. Tévedés azonban azt hinni, hogy a csehszlovák állam megalakulása után ezt a szerződést nem tekintette kötelezőnek, mert 1921-ben két ízben is kibővítette. Ime a két melléklet:

Első melléklet.

IX. Abban az esetben, ha Német-Ausztria csatlakozási mozgalmá Németországhoz olyan formákat öltené, hogy Franciaország és Csehszlovákia kormányainak diplomáciai lépései már nem lennének elegendők, hogy Ausztria részleges, vagy teljes csatlakozását Németországhoz megakadályozzák, a csehszlovák kormány Franciaországgal egyetértésben átveszi a megbízatást Wien szövetségi főváros, valamint Linz és Salzburg tartományi fővárosok megszállására, ugyanakkor francia csapatok megszállják Grätz és Klagenfurt tartományi fővárosokat, valamint a csehszlovák haderő csapa-

ta az összes ipari centrumokat, valamint a Duna-vonal összes katonai és egyéb jelentős pontjait, beleértve Bécsújhelyt is. A wieni szövetségi kormányt a határok átlépése előtt huszonnégy órával a szövetséges francia és csehszlovák kormányok között diplomáciai jegyzékben értesítik.

Aláírva: 1921 április 22-én.

Második melléklet.

X. A csehszlovák kormány tudomásul veszi és elismeri a francia köztársaság kormánya, valamint a lengyel köztársaság kormánya között kötött 1921 augusztus 21-iki titkos szerződést. A csehszlovák kormány a titkos szerződés végrehajtási határozmányainak harmadik pontja értelmében — miként az előbbi 1921 április 22-én kötött pontban — kötelezi magát, hogy a varsói kormánnyal egyetértésben cselekszik Németországgal szemben úgy gazdaságilag, mint katonailag, ha a francia köztársaság kormánya megállapítja a közép-európai békeveszélyben forgását. További intézkedésig, mint a közép-európai békeveszélyeztetését a következők jelentik: A versaillesi békeszerződés határozmányainak be nem tartása Németország által. Németország területén belül kitörő bármilyen tendenciájú zavargások. Németország fegyverkezésének megállapítása.

XI. A csehszlovák köztársaság kormánya kijelenti, hogy a fenti esetekben mindenben szolidáris a párisi és varsói kormányokkal. A francia, csehszlovák és lengyel köztársaságok kormányai mindenben közösen járnak el. A csehszlovák köztársaság kormánya biztosítja a fentiek őszinte és azonnali keresztülvitelét.

XII. Az együttes eljárás esetén az egész XI. paragrafus hatályát veszti.

Aláírva: 1921 november 8-án.

A fenti két mellékletből tehát kitűnik, hogy a titkos alapszerződést a párisi és prágai kormányok még egy háromnegyed év előtt is kibővítették, így tehát a csehszlovák köztársaság kormánya az állam megalakulása előtt kötött titkos megállapodásokat magára vállalta és azokat kötelezőknek ismerte el.

A román-szerb-magyar határkiigazítás.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Berlin, jun. 25.

A nagykövetség tanácsa megkezdte a népszövetség tanácsát, hogy a legközelebbi ülésén vizsgálja meg a Románia és Jugoszlávia felé eső magyar határ megállapítása ügyében kiküldött bizottság javaslatait. Ugyanis ezen javaslatok a határok lényeges helyesbítését követelik és pedig a békeszerződéshez csatolt kísérőlevél alapján. A nagykövetség tanácsa sulyt helyez arra, hogy ez a kérdés mielőbb rendeztessék.

Svájében növekedik a termelés.

Április közepe óta a svájci munkapiac, zürichi levelezőnk jelentése szerint, mind élénkebb lesz. A munkanélküliek 10 százaléka már ismét munkát kapott. Az export-iparok jelenleg meglehetősen kedvező helyzetben vannak. Az óraipar jelentései már nem olyan pesszimistiku-

sak, mint azelőtt. Ez a helyzet azonban csak átmenetinek tekinthető. A külföldi rendelések szállítási határideje ugyanis rendszerint olyan rövid, hogy csak az idényszükségletek kielégítését célozza. Így aztán a produkció ugyan megélénkült, de a fokozott termelés semmiesetre sem lesz állandó.

Rövid hírek.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Stollbroek pilóta leszállás nélkül tizenöt óra alatt repülőgépen megtette az utat Moszkva és Berlin között.

A magyar liberális ellenzék tizen-négy mandátumot peticionált meg.

Hornik pénzügyi tanácsost a tatarékösségi program keresztlüvelére Ausztria pénzügyi diktátorává nevezték ki.

Bukarestből jelentik, hogy Beszterce városában tegnap felhőszakadásos orkán pusztított. Sok ház összedőlt. Husz ember elpusztult.

Polgármesteri hivatal Veliki Bečkerek.

10197—922. szám. 3094

Épületek javítása.

A veliki-bečkereki állami keresk. iskolai és állami nagy gimnáziumi épületek javítása céljából folyó évi július hó 10-én d. e. 11 órakor árlejtés fog tartatni.

A feltételek, a költségvetés és a terv a polgármesteri hivatalban megtekinthetők.

Minden pályázó köteles a kikérített vállalati összeg 10%-át bánatpénz fejében letenni. A bánatpénzt készpénzben vagy az állam által garantált értékpapirokban a városi pénztárban kell lefizetni, az ajánlaton pedig fel kell jegyeztetni, hogy a bánatpénz mily naplótétel alatt fizettetett be. Az ajánlatok 20 dináros okmánybélyeggel látandók el.

A vállalkozó köteles az összes bélyegkötségeket viselni és a vállalkozási összegnek 1%-át a városi nyugdíjalap javára befizetni.

Veliki Bečkerek, 1922 jun. 12-én.

Alexity s. k.,
polgármester.

Egy elsőrangú Wirth-féle rövid keresztúros zongora teljes ebédlő, hálószoba és egyéb berendezés eladó

Ljubljanska (Petrovič) u. 14. szám alatt

Nagymennyiségű 837

táblaüveg

érkezett — Legjobb minőség. Eladás nagyban és kicsinyben. Legolcsóbb napiárak

Ivanitza Ferdinánd Károly üveg-, porcellán-, tükör- és lámpakereskedése Veliki Bečkerek, Kralja Alexandrova utca.

Fogtechnikus

kiváló operatív és technikai tudással, saját rendelő és laboratórium felszereléssel, kedvező feltételek mellett

társulna fogorvossal.

Ajánlatok kettős borítékban „Fogtechnikus” jellegre a Torontál kiadóhivatalába. 1079

Tudatom mindazon mesterekkel, akik a katonaság részére fehérneműt varrnak, sapkákat készítenek, valamint szabással foglalkoznak, hogy raktáron tartok fehér és fekete alátétet (unterlagot) és azt a gyári áron előárusítom

Jovan T. Jankovics Beograd,
Zmaja od Notyaja ulica — 1055

Egy nagy hazai biztosító társaság keres itteni fióküzletéhez intelligens, a bánati viszonyokkal ismerős

két utazó ügynököt

fixfizetés, napidij és nyugdíjigénnyel. 1053
Cím a „Torontál” kiadóhivatalában.

Tanulóleány

felvétetik.

Cím a „Torontál”
kiadóhivatalában. 1051

Gőzeke-gépezés

kerestetik. 1063

Ajánlatok Hirschl Hermann és Fiai gazdaságának, Mali Simiklú küldendők be.

1065

Naponta
frissen égetett

darabos mész

vagontételben
kapható

SPITZER KÁROLY mészkemence-tulajdonosnál Veliki Bečkereken.

Főkönyvelői

és

irodavezetői

állás betöltendő

Zoffmann Sándor

vrsaci sörgyárában és
bornagykereskedésében.

Kimerítő ajánlatok a céghez
intézendők. 1049

VRSAC és vidékén HIRDE-
TÉSEKET a „TORONTÁL”
részére felvesz 933

GRÓB JENŐ

hirlap hirdetési iroda, VRSAC.

Kiadja Pleitz Fer. Pál